

KAMIŁA ZIÓŁKOWSKA-WEISS

Uniwersytet Pedagogiczny, Instytut Geografii, Kraków, Polska

KSZTAŁTOWANIE I OCHRONA PRZESTRZENI TURYSTYCZNO-REKREACYJNEJ NA PRZYKŁADZIE PARKU MUŻAKOWSKIEGO

SHAPING AND PROTECTING THE TOURIST-RECREATIONAL SPACE ON THE EXAMPLE OF THE MUSKAU PARK (PARK MUZAKOWSKI)

Abstract: The Muskau Park constitutes the central place of the Muskau Bend Landscape Park. It is situated on the largest terminal moraine in the world. This article aims at evaluating the tourist valuables of the Park, their size and tourist development conditions. It presents the results of a poll conducted on a 100-peoplegroup of visitors to the Muskau Park. The poll was to determine the nationality of the surveyed tourists, the frequency of their visits, time they spend there, the number of accompanying persons, reasons of their visit, forms of tourism they practice, and their opinion on the tourism, landscape and leisure values of the historical facilities both on the Polish and German sides of the border. The questions will also consider tourism movement, tourist management, attractiveness, promotion of Muskau Park and the evaluation of tourist and leisure offer of the area. The conducted SWOT analysis will aim at describing the tourist values and chances of development for tourism in the Muskau Park. Thanks to the analysis, strong and weak points of the park will be emphasized. The article will propose forms of tourism which could become useful in activating the tourism and recreation aspect of the area. It will also suggest the forms of increasing tourist attractiveness and point out the threats for the values of the Park. The results of the SWOT analysis will be used to prove that the Muskau Park is predisposed for the tourism and recreation function. It is a domain of a large potential and possibilities for development. The conditions for this development lie within recognizing the social needs and expectations. Due to the insufficient tourist infrastructure and lack of a promotional campaign of a countrywide or even Europe-wide range, the tourism of Muskau Park and its values have not become widely known.

Key words: park, protection, relic, tourism

Wstęp i cel pracy

Park Mużakowski stanowi centralne miejsce Parku Krajobrazowego Łuk Mużakowa. Park ten położony jest na największej w świecie morenie czołowej. Sława Parku Mużakowskiego wciąż nie przekracza granic województwa lubuskiego. Docierają tutaj czasem wycieczki szkolne z pobliskich miast, nieliczni turyści indywidualni oraz mieszkańcy Łęknicy i Bad Muskau. Dzieło księcia Pücklera wciąż pozostaje nieodkryte. Zdecydowanie większym zainteresowaniem cieszy się wśród niemieckich turystów. Szansą dla Parku Mużakowskiego jest promocja walorów turystycznych i rozbudowa infrastruktury turystycznej. To teren, który zaspokoi turystę aktywnego, jak i przybysza poszukującego ciszy oraz odpoczynku. Celem artykułu jest ocena walorów turystycznych Parku Mużakowskiego, ich rozmiarów i uwarunkowań rozwoju turystyki. Przedstawione zostaną wyniki badań ankietowych przeprowadzonych na 100 osobowej grupie osób odwiedzających Park Mużakowski. Ankieta będzie miała na celu: określenie narodowości turystów, częstotliwość odwiedzin parku, czasu w nim spędzonego, liczby osób towarzyszących przy zwiedzaniu parku, motywów odwiedzin, uprawianych form turystyki, oraz ocenie walorów turystycznych, krajoznawczych, wypoczynkowych, obiektów historycznych w polskiej i niemieckiej części parku. Pytania dotyczyć także będą: ruchu turystycznego, zagospodarowania turystycznego, atrakcyjności turystycznej, promocji Parku Mużakowskiego, oraz oceny oferty rekreacyjno-turystycznej w tym miejscu. Przeprowadzona zostanie analiza SWOT, która będzie miała na celu określenie walorów turystycznych oraz szans rozwoju turystyki w Parku Mużakowskim. Za pomocą tej analizy określone zostaną mocne i słabe strony parku. Zaproponowane zostaną formy turystyki, które mogą przyczynić się do aktywizacji turystycznej tego miejsca. Zasugerowane zostaną także formy uatrakcyjnienia turystycznego i zagrożenia dla walorów omawianego parku oraz kształtowanie i ochrona omawianego obszaru. Na podstawie analizy SWOT zostanie udowodnione, że Park Mużakowski predysponuje do pełnienia funkcji turystyczno-rekreacyjnej. Turystyka w tym parku jest dziedziną o dużym potencjale i możliwościach rozwojowych. Warunkiem rozwoju turystycznego jest prawidłowe rozpoznanie potrzeb i oczekiwań społecznych. Ze względu na niewystarczającą infrastrukturę turystyczną, jak również brak kampanii promocyjnej o ogólnopolskim, a nawet europejskim zasięgu turystyka w Parku Mużakowskim i jego walory nie są szeroko rozpowszechnione.

Wyniki badań ankietowych

Ankieta obejmowała 20 pytań. Składała się z dwóch części. Pierwsza część zawierała 17 szczegółowych pytań, drugą część tworzyła metryczka obejmująca trzy pytania. Ankieta została przeprowadzona wśród stu losowo wybranych osób. Nie sprawiła nikomu trudności, była przejrzysta i czytelna. Celem ankiety było zdiagnozowanie walorów turystycznych Parku Mużakowskiego, zainteresowania turystów parkiem, najatrakcyjniejszych, zdaniem respondentów, miejsc w parku. Chciano uzyskać informację o częstotliwości odwiedzin parku przez ankietowanych, rodzajach uprawianej w nim turystyki, czasie pobytu, motywie odwiedzin. Liczono na odpowiedź badanych osób, co należałoby zmienić w parku Mużakowskiego i dlaczego warto wracać do tego miejsca. Wśród 100 badanych 61% tworzyli Niemcy. Pozostałą grupę 39% ankietowanych stanowili Polacy. Wyniki przeprowadzonej ankiety oraz obserwacje potwierdzał fakt, że w parku Mużakowskiego dominuje ludność niemiecka.

Wśród ankietowanych 24% było mieszkańcami Łęknicy, 31% mieszkańcami Bad Muskau, co łącznie stanowiło 55% ankietowanych. Turystami było zaledwie 45% respondentów. Nadal zaznacza się tendencja do odwiedzin parku przez ludność dwóch miast, na których terenie park leży.

26% twierdzi, że odwiedza park bardzo często, 29% zapoznaje się z parkiem pierwszy raz, 24% zwiedza park rzadko, 21% ankietowanych bywa tu często. Przyczyną rzadkich odwiedzin może być brak ciekawych ofert programowych i dobrego zaplecza turystycznego.

Na pytanie dotyczące czasu pobytu w parku najczęściej, bo 48% ankietowanych deklaruje, że spędza w tym miejscu 1-3 godz., 3-5 godz. spędza 26% ankietowanych, powyżej 5 godz. 12% ankietowanych. 10% ankietowanych odpowiedziało, że spędza tutaj powyżej 8 godz. Ta odpowiedź związana była z pracą na terenie parku. Zaledwie 4% spędza w parku tylko do godziny. Większość respondentów zwiedzało park w towarzystwie 2-3 osób (43%), często także z rodziną i dziećmi (20%) lub z grupą znajomych (18%). Rzadko w parku Mużakowskiego respondenci bywają sami -zaledwie 1% – lub z wycieczką szkolną, studencką, także niewiele – tylko 3%. Ciągłe jest małe rozpowszechnienie wyjazdów do parku grup zorganizowanych.

Najczęstszymi motywami odwiedzin parku jest chęć poznania przyrody (34% ankietowanych). Często motywem staje się chęć odbycia pieszych wędrówek-(27%) lub chęć wypoczynku poza miastem (24%). Ankietowani wskazują także inne motywy odwiedzin parku: 4% – prace porządkowe w parku, zwiedzanie najpiękniejszych polskich zabytków UNESCO – 3%

respondentów, ankietowani wskazują też: motywy związane z zaspokajaniem potrzeb emocjonalnych i estetycznych, wycieczki rowerowe, przekazywanie wiedzy o parku grupom zorganizowanym, chęć miłego spędzania czasu z bliską osobą poza miejscem zamieszkania, pragnienie poznawania sztuki ogrodowej, chęć poznawania okolicy, pasja robienia zdjęć, przejazd przez Bad Muskau, działalność uzdrowiskowa. Czynniki przyrodnicze obecnie są w przeważającej części deklarowanych motywów. Turyści pragną wypoczywać na łonie przyrody, poznawać ją i podziwiać, chcą choć na krótko uciec od uciążliwego i stresującego środowiska miejskiego.

Dominującą formą uprawiania turystyki jest turystyka piesza -53%. 37% uprawia turystykę rowerową, zaledwie 8% turystykę konną. 1% ankietowanych zadeklarowało uprawianie turystyki zdrowotnej, uzdrowiskowej, związanej z leczniczymi właściwościami wód. Kierunki rozwoju turystyki oraz charakter środowiska przyrodniczego jednoznacznie wskazują na najbardziej pożądane formy, które powinien przyjąć ruch turystyczny. Są to turystyka piesza, rowerowa i konna. W zależności od warunków pogodowych park Mużakowski można zwiedzać pieszo, rowerem lub konno. Organizowane są również przejazdy bryczkami. Dla rozwinięcia tej formy rekreacji niezbędne jest zapewnienie odpowiedniej infrastruktury, takiej jak: małe stadniny z miejscem do nauki jazdy konnej oraz starannie przygotowane i zabezpieczone trasy biegnące po parku. Turystyka rowerowa zakłada przygotowanie kondycyjne i sprzętowe. Proponowane ścieżki rowerowe po parku Mużakowskiego: ścieżka zielona – kolor wiosny, ścieżka pomarańczowa – cztery pory roku, ścieżka rowerowa bordowa – cztery pory roku. Planuje się stworzenie kolejnych ścieżek rowerowych i szlaków. Zakłada się także stworzenie w Łęknicy, w pobliżu parku Pücklera, stacji rowerowej. Wielu turystów indywidualnych przybywa tu bez zamiaru korzystania z roweru podczas zwiedzania. Obecność takiej stacji mogłaby ich skłonić do zmiany planów. Turystyka piesza, uprawiana przez 53% respondentów, wiąże się z koniecznością zapewnienia odpowiedniej infrastruktury: oznakowane szlaki i ścieżki, dobrze działające i odpowiednio wyposażone punkty informacyjne. Proponowane są trzy turystyczne ścieżki piesze: ścieżka piesza żółta – kolory lata, ścieżka piesza czerwona – kolory jesieni, ścieżka piesza niebieska – kolory zimy.

Na pytanie dotyczące dominujących walorów turystycznych parku Mużakowskiego większość ankietowanych wskazuje walory przyrodnicze – 29%, 21% kulturowe, 24% wypoczynkowe, 12% krajoznawcze. Są osoby, które uważają za dominujące walory turystyczne: walory historyczne 1% i możliwość zbierania grzybów 3%. Zbieranie płodów leśnych jest bardzo atrakcyjną czynnością podczas wycieczek czy specjalnych wypraw do parku.

Na pytanie: „Co zmieniłby Pan/ Pani w Parku Mużakowskim?” respondenci odpowiadali przede wszystkim: oznakowanie tras, toalety, kosze na śmieci, nowe ścieżki, wytyczenie ścieżek pieszych i rowerowych po niemieckiej stronie parku, jakość i liczbę parkowych oznaczeń, większe nakłady na utrzymanie czystości i porządku szczególnie po stronie polskiej parku, wytyczenie szlaków rowerowych po polskiej stronie parku, oznaczenie obiektów, oznaczenie w parku historycznych dębów, poprawa zagospodarowania turystycznego, dostosowanie punktu informacyjnego po polskiej stronie na potrzeby turystów, zamieszczenie polskich napisów po niemieckiej stronie parku, odtworzenie kolejnych obiektów, oznakowanie ścieżek i punktu informacyjnego po stronie polskiej, więcej miejsc siedzących do odpoczynku, wykreowanie marki parku przez zastosowanie charakterystycznych symboli w promocji, większe nakłady na promocje parku Mużakowskiego.

Z badań wynika, że zdaniem 51% ankietowanych na atrakcyjność turystyczną parku Mużakowskiego wpływają wartości krajoznawcze, zdaniem 31% osób walory przyrodnicze. Według 16% ankietowanych znaczenie ma położenie geograficzne. Dwie osoby uważały, że na atrakcyjność tego miejsca wpływa organizowane corocznie Święto parku Mużakowskiego.

Większość ankietowanych zaobserwowała, że promocja parku Mużakowskiego jako miejsca posiadającego walory turystyczne jest zdecydowanie za mała – 67% odpowiedzi. Jest to dość wysoki wskaźnik, który świadczy o tym, że zarząd parku musi coś w tej kwestii zrobić. Tylko 21% respondentów uważa promocję parku za wystarczającą, a 20% nie ma na ten temat własnego zdania. Walory turystyczne stanowią punkt wyjścia do wykreowania produktu turystycznego. Park trzeba umiejętnie wypromować. W promocji można wykorzystać motyw diademu z brylantem. „Morena ma kształt, który można przyrównać do diademu. W jego centralnej części (prawie dokładnie pośrodku łuku) znajduje się brylant, czyli park Pücklera. Jak już wspomniano, park ten jest w powszechnym odbiorze największą atrakcją turystyczną tego regionu, wpisaną na listę UNESCO. Dlatego należy go odpowiednio wyeksponować.

Na pytanie: „Skąd przed przyjazdem czerpał Pan/ Pani informacje na temat parku?”, ankietowani odpowiadali: od rodziny, przyjaciół znajomych – 41%, własnych, poprzednich doświadczeń-14%, nie korzystało wcale – 10%, z Internetu – 28%, z map – 1%, z biura podróży, biura informacji turystycznej – 1%. Ankietowani podali także inne źródła informacji o parku Mużakowskiego: kurs pilota wycieczek, książki, film edukacyjny, oznakowania w rejonie parku.

55% badanych twierdzi, że oferta rekreacyjno-turystyczna parku Mużakowskiego jest zadowalająca, 22% – że jest atrakcyjna, 14% uważa ją za niedostateczną, a 6% nie ma na ten temat własnego zdania.

100% ankietowanych uważa, że warto ponownie odwiedzić park Mużakowskiego. Ankietowani najczęściej wskazują następujące argumenty: walory turystyczne, jest spokojnie, przyjemnie, można podziwiać przyrodę, park posiada walory estetyczne, przyrodnicze, widokowe, historyczne, krajobrazowe, kulturowe. Warto wrócić tu żeby się przejechać bryczką po parku, trudno zwiedzić go całego za pierwszym razem, jeden dzień na ogrom założenia parkowego to stanowczo za mało, w ciągu paru godzin trudno zobaczyć wszystko, jest tu cisza potrzebna do przemyśleń i odpoczynku psychofizycznego, ten park jest inny niż wszystkie.,to jedyne w swoim rodzaju miejsce, park położony na terenie dwóch państw. Można uprawiać tutaj różne formy turystyki. Dla rowerzystów park stanowi dużą frajdę. Powyższe argumenty świadczą o tym, że miejsce to jest warte niejednokrotnych odwiedzin. Wspaniały punkt na rodzinny piknik. Poza tym, niesamowite są malownicze ścieżki, które właśnie teraz jesienią, gdy zalegają na nich liście, wyglądają rewelacyjnie. Park Mużakowskiego jest najwybitniejszym osiągnięciem architektury ogrodowej. To miejsce oferuje turystom mnóstwo walorów i przeżyć oraz udany wypoczynek. Warto tu spędzać wolny czas i wędrować śladami historii.

Na podstawie przeprowadzonej analizy i obserwacji stwierdza się, że walory przyrodniczo-krajobrazowe predysponują park Mużakowskiego do pełnienia funkcji turystyczno-rekreacyjnej. Turystyka w parku Mużakowskiego jest dziedziną o dużym potencjale i możliwościach rozwojowych. Warunkiem rozwoju turystycznego jest prawidłowe rozpoznanie potrzeb i oczekiwań społecznych. Ze względu na niewystarczającą infrastrukturę turystyczną, jak również brak kampanii promocyjnej o ogólnopolskim, a nawet europejskim zasięgu turystyka w parku Mużakowskiego i jego walory nie są szeroko rozpowszechnione.

Analiza SWOT dla parku Mużakowskiego

Warto przeanalizować mocne i słabe strony parku oraz prześledzić szanse i zagrożenia, co pozwoli na lepsze zarządzanie tym miejscem, które być może wpłynie na większą liczbę turystów odwiedzających ten park.

Tabela 1. Analiza SWOT dla Parku Mużakowskiego

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Bogactwo walorów i atrakcji turystycznych. • Zachowany krajobraz kulturowy. • Atrakcyjność środowiska przyrodniczego. • Przełom Nysy Łużyckiej przez wał moreny czołowej, charakterystyczne tarasy widokowe. • Bogactwo flory i fauny. • Wpis transgraniczny na prestiżową listę UNESCO jako wspólne dziedzictwo polsko-niemieckie. • Uznanie parku Mużakowskiego za pomnik historii. • Położenie na terenie parku krajobrazowego Łuk Mużakowa. • Rozwój turystyki konnej – zwiedzanie parku bryczkami zaprzęgniętymi w konie husyckie. • Rozwój turystyki pieszej, rowerowej i zdrowotnej (uzdrowskiej), wykorzystującej właściwości wód leczniczych. • Działalność uzdrowska w Bad Muskau • Wydanie informatorów krajoznawczych. • Dostępność przez cały rok od świtu do zmierzchu. • Wystawa fotograficzna prezentująca polskie dziedzictwo kulturowe i naturalne wpisane na listę UNESCO w hali krakowskiego Dworca Głównego w sierpniu 2007. Ekspozycja została przygotowana w trzech językach: polskim, angielskim i francuskim. • Współpraca polsko-niemiecka w celu rewaloryzacji parku Mużakowskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> • Słaba promocja parku. • Brak transgranicznych ofert turystycznych. • Słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna, głównie po stronie polskiej. • Niedostosowanie punktu informacji do potrzeb turystów. • Słabe oznakowanie parku. • Słaby stan techniczny niektórych zabytków architektonicznych. • Niedostateczna liczba wytyczonych ścieżek i szlaków. • Brak utwardzonego, oznakowanego parkingu.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Zakłada się przystosowanie Nysy Łużyckiej na potrzeby turystyczno – rekreacyjne. Planowana jest budowa szlaku wodnego, spływu kajakowego na trasie Łęknica – Siedlec, docelowo Pieńsk, Gubin. Celowe staje się pobudowanie stanic. Turystyka kajakowa na tym terenie ma charakter tranzytowy. Wskazane byłoby opracowanie projektu skłaniającego turystów do dłuższego postoju i wizyty w parku Mużakowskiego. • Największą szansą jest idea stworzenia w Bad Muskau i Łęknicy ośrodka lecznictwa uzdrowskiego o znaczeniu ponadregionalnym i ustanowienie turystyki jako dominującego produktu regionu. Jak zauważamy, w planach miast Łęknica i Bad Muskau jest nadanie temu regionowi charakteru uzdrowskiego, a co się z tym wiąże turystyki zdrowotnej. Zakłada się utworzenie ośrodka lecznictwa zdrojowego, termalnego, wykorzystującego złoża gorącej wody mineralnej zalegającej w dolinie Nysy Łużyckiej. Zakłada się poszerzenie oferty związanej z uzdrowskiem o dodatkową ofertę usług turystycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Bliskość innych parków po stronie polskiej i niemieckiej. • Zbyt duża liczba turystów, niosąca zagrożenie dla środowiska naturalnego (antropopresja). • Brak środków finansowych. • Sezonowość turystyczna. • Wzrost atrakcyjności i inwestycyjnej pobliskich gmin. • Zanik kultury łużyckiej.

<ul style="list-style-type: none"> • Rozbudowa uzdrowiska w Bad Muskau. Nowe budynki miałyby stać za fasadą domu zdrojowego Hermannsbad i Willi Bellevue, nie zaburzając historycznego obrazu całości. Ośrodek miałby być nastawiony na fitness, odprężenie, dobre samopoczucie, oderwanie od codzienności (Steintz i in. 2003). • Postępujące prace rewaloryzacyjne w parku Mużakowskiego. • Odtworzenie Domku Angielskiego. • Odbudowa Mostu Angielskiego. • Odtworzenie arboretum, gdzie można by prowadzić hodowlę, badania i wystawy roślin. • Utworzenie muzeum Pücklera w Nowym Zamku. • Oznakowanie obiektów i tras jak za czasów księcia Pücklera na kamieniach. • Inwestycja w promocje w mediach, nie tylko o zasięgu lokalnym. • Poprawa bazy noclegowej po polskiej stronie parku. Budowa pensjonatów, schroniska młodzieżowego, gospodarstw agroturystycznych. • Tereny i obrzeżenia parku Mużakowskiego można zagospodarować pod lokalizację pól golfowych. • W otulinie parku urządzenie placu turniejowego i stadniny. • Pomoc finansowa z Unii Europejskiej. • Budowa nowych szlaków, ścieżek rowerowych i do jazdy konnej. Należałoby zaproponować piesze i rowerowe ścieżki po stronie niemieckiej parku. • Otworzenie stacji rowerowej z parkingiem, wypożyczalnią rowerów i punktem napraw. • Organizowanie częstych wycieczek szkolnych z całej Polski i Niemiec. Skierowanie oferty turystycznej dla młodzieży szkolnej, studentów: geologii, geografii, turystyki, historii, środowiska. • W związku z przewidywanym zwiększeniem ruchu turystycznego należy szkolić nową kadrę polsko-niemieckich przewodników. • Projekt pokazowej farmy z przejściem tradycyjnych wzorców polskiego rolnictwa. Na polach miałyby odbywać się pokazowa i doświadczalna uprawa roślin. Turyści mogliby uczestniczyć w zbiorach. Pückler opisywał tor wyścigowy, owczarnię i tkalnię, które należałoby odbudować. W dawnej owczarni można by utworzyć muzeum rolnictwa. Na pobliskich terenach można zorganizować wystawę maszyn rolniczych. Plan ten powstał w celu podkreślenia rolniczego charakteru Łęknicy oraz gospodarczego wykorzystania turystyki ekologicznej (Steintz i in. 2003). • W parku Mużakowskiego, zgodnie z ideą Pückler, odbywać ma się Letni Festiwal Muzyczny, obejmujący koncerty, warsztaty muzyki klasycznej i współczesnej. • Nad rzeką miałby powstać plac kempingowy obejmujący: pole zabaw, miejsce do wędkowania, amfiteatr, przystań dla wypożyczalni łodzi (Steintz i in. 2003). • Wzbogacenie i oznakowanie punktu informacyjnego po stronie polskiej. 	
--	--

<ul style="list-style-type: none"> • Utworzenie w Łęknicy biura turystycznego organizującego wycieczki po parku Mużakowskiego i Łuku Mużakowa. • Wydanie przewodnika turystycznego po parku Mużakowskiego. • Szansą wydaje się rozwój turystyki alternatywnej: geoturystyki związanej z atrakcyjnym ukształtowaniem terenu, ekoturystyki, czyli turystyki dla osób, dla których główną atrakcją jest kontakt z rzadkimi gatunkami flory i fauny, turystyki historyczno-kulturowej, która koncentruje się na dziedzictwie księcia Pücklera. 	
---	--

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Sołogub A., 2008, Walory Turystyczne Parku Mużakowskiego, Badania Fizjograficzne nad Polską Zachodnią, Seria A – Geografia Fizyczna, Tom 59: 161–177

Z analizy SWOT wynika, że park Mużakowskiego ma ogromne szanse na rozwój turystyki. Przed władzami miast i konserwatorów jest jeszcze wiele do zrobienia. Owe szanse wzmacniają pozytywne oddziaływanie mocnych stron i pozwalają unicestwić słabe strony. Celem tej analizy jest wykorzystanie atutów parku i podjęcie działań, które doprowadzą do wyeliminowania jego słabych stron. Planując przyszłość, park musi liczyć się także z zagrożeniami. Prognozowanie przyszłości powinno mieć postawę wielowariantową, to znaczy: park powinien nie tylko wpływać na rozwój turystyki, lecz także chronić swoje walory. Analiza SWOT pozwoli na wytyczenie kierunków działań w celu rozwoju i promocji turystycznej parku.

Podsumowanie

Utrzymanie atrakcyjności parku Mużakowskiego wymaga dużego wysiłku, ale przede wszystkim wiedzy i umiejętności. Dzięki solidnej i nieustannej pracy specjalistów od ogrodnictwa park zasłyną z piękna w całej Europie. Unikalne walory przyrodnicze i kulturowe oraz transgraniczne położenie to atuty sprzyjające rozwojowi parku Mużakowskiego. Władze Łęknicy i Bad Muskau zaczęły właśnie w parku, w jego turystycznej atrakcyjności widzieć perspektywę rozwoju. Walory turystyczne przyczyniły się do rozwoju różnych form turystycznych, głównie turystyki pieszej, rowerowej i konnej.

Park Mużakowskiego determinuje kierunki rozwoju miast Łęknica i Bad Muskau. Miasta te pragną w przyszłości wykorzystać walory turystyczne, jakie posiada znajdujący się tam park Mużakowskiego na rzecz rozwoju funkcji turystyczno-usługowej. Dalekosiężne plany rozbudowy istniejącej bazy obsługi ruchu turystycznego wpisane są w działania proekologiczne. W Łęknicy mają powstać, podobne do tych w Bad Muskau, uzdrowiska wykorzy-

stujące wody mineralne, klimat, niezwykłą przyrodę i długoletnią tradycję. Najważniejszym powodem, dla którego przybywają tu coraz większe rzesze turystów, jest szereg walorów turystycznych parku Mużakowskiego. Unikająca przyroda, walory historyczne i kulturowe stanowią o coraz czytelniejszej przyszłości tego obszaru jako nowego zagłębia turystycznego

Wyniki przeprowadzonych badań świadczą o tym, że teren jest atrakcyjny turystycznie. Walory turystyczne są motywem odwiedzin parku zarówno przez mieszkańców Łęknicy, Bad Muskau, jak i turystów.

Szansą dla parku Mużakowskiego jest promocja walorów turystycznych i rozbudowa infrastruktury turystycznej. To teren, który zaspokoi turystę aktywnego, jak i przybysza poszukującego ciszy oraz odpoczynku. Omawiany park Mużakowskiego oferuje swoje walory, zapewniając zwiedzającym mnóstwo przeżyć i udany wypoczynek. Pobyt w uzdrowisku, piesze wędrówki, wycieczki rowerowe wśród borów, stawów, w dolinie Nysy Łużyckiej, zwiedzanie interesujących miejsc parkowych, udział w imprezach organizowanych przez Łęknice i Bad Muskau, przejażdżki kolejką leśną, jazda bryczką są tylko niektórymi z wielu możliwości spędzenia tu wolnego czasu. Reasumując powyższe rozważania, można stwierdzić, że park Mużakowskiego posiada mnóstwo walorów turystycznych i tym samym staje się coraz bardziej atrakcyjny turystycznie. Turystyka powinna zostać rozwinięta do najwyższej rangi gospodarki regionu. Łęknica i Bad Muskau wspólnie powinny wykorzystywać swe walory kulturowe i przyrodnicze, z uwzględnieniem Łuku Mużakowa jako wyjątkowego zjawiska geologicznego i parku Mużakowskiego jako największej atrakcji turystycznej regionu. Nowy sposób myślenia zakłada odbudowę miasta, parku, uzdrowiska, jak było to zaplanowane przez księcia Pücklera, ale przystosowane na potrzeby tego stulecia, wiążącej kulturę, naturę, zdrowy styl życia z rozwojem turystyki.

PIŚMIENNICTWO

1. Bartkowski T. (1974): *Zastosowanie geografii fizycznej*. PWN, Warszawa-Poznań.
2. Kowalczyk A. (2002): *Geografia turystyki*, Wydawnictwo Naukowe PWN. Warszawa.
3. Kożuchowski K. (2005): *Walory przyrodnicze w turystyce i rekreacji*. Wydane Kurpisz. Poznań
4. Sołowiej D. (1987): *Podstawy metodyki oceny środowiska przyrodniczego*. Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań.
5. Sołogub A. (2008): *Walory Turystyczne Parku Mużakowskiego, Badania Fizjograficzne nad Polską Zachodnią. W : Seria A – Geografia Fizyczna*, Tom 59: 161-177, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań.
6. Steinitz C. i in. (2003): *Alternative futures for the Prince Puckler Cultural Landscape = Alternatywna wizja przyszłości Krajobrazu Kulturowego Księcia Pucklera, Bad Muskau*, Łęknica, Nochten, Published, Cambridge, MA: Harvard Design School

Streszczenie: Celem artykułu jest ocena walorów turystycznych Parku Mużakowskiego, ich rozmiarów i uwarunkowań rozwoju turystyki oraz kształtowanie i ochrona omawianego obszaru. Przedstawione zostaną wyniki badań ankietowych przeprowadzonych na 100 osobowej grupie osób odwiedzających Park Mużakowski. Ankieta miała na celu: określenie narodowości turystów, częstotliwość odwiedzin parku, czasu w nim spędzonego, liczby osób towarzyszących przy zwiedzaniu parku, motywów odwiedzin, uprawianych form turystyki, oraz ocenie walorów turystycznych, krajoznawczych, wypoczynkowych, obiektów historycznych w polskiej i niemieckiej części parku. Przeprowadzona została analiza SWOT, która miała na celu określenie walorów turystycznych oraz szans rozwoju turystyki w Parku Mużakowskim. Za pomocą tej analizy określono mocne i słabe strony parku. Zaproponowane zostały formy turystyki, które mogą przyczynić się do aktywizacji turystycznej tego miejsca. Zasugerowane zostaną także formy uatrakcyjnienia turystycznego i zagrożenia dla walorów omawianego parku. Na podstawie analizy SWOT zostanie udowodnione, że Park Mużakowski predysponuje do pełnienia funkcji turystyczno-rekreacyjnej. Turystyka w tym parku jest dziedziną o dużym potencjale i możliwościach rozwojowych. Ze względu na niewystarczającą infrastrukturę turystyczną, jak również brak kampanii promocyjnej o ogólnopolskim, a nawet europejskim zasięgu turystyka w Parku Mużakowskim i jego walory nie są szeroko rozpowszechnione.

Słowa kluczowe: park, ochrona, zabytek, turystyka

Adres do korespondencji – Corresponding address:
Kamila Ziółkowska-Weiss, Instytut Geografii Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie
ul. Podchorążych 2, 30-084 Kraków
tel.: 608 312 757, e-mail: kamilacamela@wp.pl